

ВПЛИВ ОНОВЛЕНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ФОРМУВАННЯ СВІТОГЛЯДУ

Сучасна молодь знаходиться під впливом антиномічних тенденцій. Освіта України, яка повинна формувати слухний світогляд, на сьогодні знаходиться у стані кризи. Існують, за М. Черенковим, чинники, що «визначають як внутрішню кризу освіти, так і загальну епохальну кризу. Перший, це прискорення і перенасичення життя в інформаційному суспільстві» [13, с.74]. Сучасне людство перебуває у системі контрверсійних інформаційних впливів, унаслідок чого формуються його різновекторні настрої, уподобання і цінності.

«Другий чинник – це криза усталених уявлень про світ і людину. Картина світу настільки плюральна, що не зрозуміло, який образ мислення, життя, світу повинна формувати освіта» [13, с.75]. Але первинно людина створена за образом і подобою Божою. Вона, як найдосконаліше Боже творіння, є єдністю тіла, духа й душі. «І створив Господь Бог людину з пороку земного. І дихання життя вдихнув у ніздрі її, і стала людина живою душею» [1, 1М.2:7]. У секулярному суспільстві вона – це «споживач товарів і жертва технологій. Тому нагадати про образ Божий людині означає повернути їй високу гідність і високе призначення» [13, с.75].

М. Черенков називає третій чинник, що визначає глобальну кризу. Це – «...забуття одвічних питань про існування Бога і сенс життя» [13, с.76]. Наслідки такої кризи в освіті – нерозуміння молоді свого поклику, розчарування щодо праці на виробництві, нездатність створити міцну родину, міграція в інші країни в гонитві за примарним щастям і, взагалі, відсутність Божих орієнтирів у житті. На інформаційні виклики, які кидає секулярне суспільство для здобувачів вищої освіти, викладачі не завжди можуть правильно реагувати. Причина цього – відсутність духовного фундаменту своєї надзвичайно відповідальної праці. Але педагог – християнин керується твердженням, що є у Біблії: «Ось я та ті діти, що дав мені Господь» [1, Іс.8:18]. Навчальний процес, який включає викладання природничих дисциплін у ВНЗ, повинен бути спрямований на критичну оцінку слухачами курсів еволюційної та креаційної моделі світу. Це можуть здійснювати педагоги, що розуміють зміст Біблійного світогляду і мають інший тип мислення.

Тому актуальність дослідження полягає у доведенні впливу оновленого мислення студентів ВНЗ на формування слухного світогляду. Формування нового мислення здійснюється за принципом: «Не стосуйтеся до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа, добро, приємність та досконалість» [1, Рим.12:2]. Мислення – це психічний процес, у результаті якого виникають поняття, судження і умовиводи. «Якщо викладач гарно знає Святе Письмо, йому легко у будь-якій темі зорієнтувати молодь на Біблійні поняття, судження та умовиводи. Він використовує приклади з Біблії, цитує окремі вірші. Боже Слово оновлює розум студентів» [3, с.240]. Викладач показує різницю між звичайною – секулярною перспективою і Божою перспективою, себто формує критичне мислення, яке, у свою чергу,

формує слушний світогляд. Студентська молодь із задоволенням йде на контакт з емоційно багатою, психологічно гнучкою і мобільною людиною, яка володіє фундаментальними знаннями з дисципліни, що викладає, приймає самостійні рішення у професійних і життєвих ситуаціях, здатна бачити у студентах рівноправних партнерів, готова надати їм при необхідності будь-яку допомогу. Педагог мотивує студентів і у подальшому постійно вчитися.

Сучасна реформація освіти повинна здійснюватися, спираючись на вчення Яна Амоса Коменського. У «Пампедії» він пише: «Отже, маємо чітке розділення людської природи на п'ять частин: 1.сила розуму, мудрість; 2.сила мови, красномовство; 3.здібність працювати; 4.моральні норми, добра поведінка; 5.благочестя на землі Божою милістю і досягнення благословенної вічності з Богом Його ласкою» [15, с.34]. У цьому сенсі Д.Сміт зазначає, що «освіта, що дійсно відповідає нашій людській природі, має навчати знанням, добродійству і благочестю, бо всі ці три аспекти – не ізольовані цілі, але становлять собою одне нероздільне ціле, що найкраще функціонує в гармонічній єдності» [16, с.64].

Світогляд – це система поглядів, установок, переконань, що визначають розуміння світу в цілому, місця в ньому людини, її ціннісні орієнтації та стратегію поведінки і діяльності. Як слушно зауважує З.Хитра, «соціальні функції світогляду вчителя відіграють роль своєрідного фільтра, окулярів, призми, індикатора, трансформатора, пропускнуго бар'єру, що зумовлюють напрями діяльності, способи розуміння світу та спонукають учнів займати активну життєву позицію» [12, с.94].

Ф.Лазарєв і М.Тріфонова висвітлюють наступні координати світогляду: «1) «Образ Я»; 2) глобальна модель світу; 3) модель суспільства і людини; 4) життєва стратегія» [9, с.16]. Згідно християнського світогляду, який формують викладачі, вищезазначені складові мають такий зміст: 1) Студент – Божа дитина, яку любить Господь. Він може помилятися, але відверто визнає свої провини перед Богом, хоче мати адекватну самооцінку. Усе це можливо лише за допомогою Господа, коли він звертається до Нього.

2) Світ створений Богом за Його геніальним планом: «Твій день, а також Твоя ніч, приготував Ти світло та сонце, усі межі землі Ти поставив, Ти літо та зиму створив!» [1, Пс.73:16-17], а людина – Його найвище творіння. Бог створив людину для спілкування, для того щоб вона сама перетворювала довкілля. Бо Він – Отець, Син і Дух Святий мають спілкування і єдність між Собою і постійно створюють все нове. «Ось, нове все творю!» [1, Об.21:5]. Прекрасно описано, як Бог керує Всесвітом: «Він чинить велике та недослідиме, предивне, якому немає числа!» [1, Йов 9:10]. Люди пізнають Світ, отримуючи знання від батьків, у школі, у ВНЗ, займаючись самоосвітою. На сьогодні планета потерпає від екологічної катастрофи, яка відбувається через немудру діяльність людини. Але треба робити зі свого боку все, щоби світ змінювався на краще.

3) Соціум – це сукупність родин. Сьогодні існують суспільні явища, які негативно впливають на сім'ї. Це суїцид, гомосексуалізм, аборти, блуд, розлучення, алкоголізм, наркоманія та паління, фінансові кризи, залежність від телебачення, Інтернету, насильство тощо. Існує точка зору, що люди неспроможні змінити реальність, що розлучення, наприклад, як норма, є вже

наслідком шлюбу, що люди всі погані і зло зупинити неможливо. Інша точка зору – людина може позитивно впливати на долі інших, застерегти їх від негативних наслідків, але лише за допомогою Божих принципів, практикуючи любов Христа. Добро без Бога не має сенсу. Ісус Христос закликає сучасних небайдужих освітян зберегти та пропагувати сімейні цінності, боротися проти консенсуального співжиття, проти одностатевих шлюбів. Тоді суспільство буде врятоване і зможе зміцнюватися.

4) Життєва стратегія – бути творцем історії, приводити людей до Христа, постійно вдосконалюватися.

Викладаючи у ПДАА природничі дисципліни, а саме «Технічні культури», «Кормовиробництво і луківництво», «Квітникарство та декоративне садівництво», «Філософські проблеми біології», автори зазначили у навчальній програмі певні світоглядні якості.

Навчальна дисципліна «Квітникарство та декоративне садівництво» не тільки включає знання щодо вирощування рослин відкритого та закритого ґрунту, а також формує естетичний смак у здобувачів вищої освіти. Квітникар також займається виробництвом квіткової продукції для складання букетів та оформлення інтер'єрів. Жива природа, квіти, декоративні садові культури викликають радісні емоції, позитивний настрій. «Усе Він прегарним зробив свого часу» [1, Еккл.3:11]. Цей вірш з Біблії може бути натхненням у праці з квітами. Навесні, коли прокидається природа, викладач веде студентів на екскурсію у ліс, на луки, щоб спостерігати разом, як розкриваються бутони, який чудовий аромат йде від квітів. Взимку екскурсія до оранжерей дає можливість зрозуміти, як ліквідувати сезонність надходження квіткової продукції, а також забезпечити населення живими квітами круглий рік. При цьому викладач не перестає знайомити студентів із біологічними особливостями, морфологією, сортами та сучасними технологіями вирощування декоративних культур, демонструючи чудову різноманітність квітучих форм рослин згідно Божого Задуму і формуючи Біблійний світогляд.

Навчальна дисципліна «Технічні культури» включає польові культури, що входять до складу багатьох родин. Ці культури, як зазначають О.Зінченко, В.Салатенко, М.Білоножко, «використовуються в харчовій, хімічній, ткацькій, машинобудівній, медичній, парфумерній галузях промисловості, а також у кормовиробництві. Вони дають цукор, харчову, технічну, ефірну олії, прядиво і наркотичні речовини» [6, с.339]. Вивчаючи окремі технічні культури, викладач розповідає студентам про належність рослин до різних родин, про ознаки, що їх об'єднують і пояснює, як вони були створені. «І сказав Бог: Нехай земля вродить траву, ярину, що насіння вона розсіває, дерево овочеве, що за родом своїм плід приносить, що в ньому насіння його на землі. І сталося так» [1, 1М.1:11]. Так на основі нового мислення формується Біблійний світогляд.

Навчальна дисципліна «Кормовиробництво і луківництво» також включає вивчення біологічних та господарських особливостей рослин, що входять до складу різних родин. «Бо так як земля та виводить рослинність свою» [1, Іс.61:11], так і сьогодні вирощуються «кормові культури, що поділяються на такі групи: однорічні й багаторічні трави, кормові коренеплоди, бульбоплоди,

баштанні культури. У поєднанні із зерновими, зернобобовими та хрестоцвітими культурами, посіви яких використовуються на корм, вони є джерелами виробництва грубих, штучно зневоднених і концентрованих кормів» [6, с.477]. «Про їх великі біологічні можливості свідчать дані дослідних установ, державних сортодільниць, кращих господарств» [6, с.478]. Викладач говорить про це на заняттях, оперуючи духовними знаннями.

Авторка тез у минулому навчальному році викладала предмет «Філософські проблеми біології». У темі «Сучасні антропологічні проблеми» за основу береться концепція С.Головіна про походження, сутність і призначення людини у світі. Поняття світогляду він зводить до простих питань: «Хто я такий? Звідки я взявся? Навіщо я тут? Що зі мною буде потім?» [5, с.7]. М.Савчин зауважує, що «філософська думка сформулювала однотипні погляди на людину, які часто спотворюють її суть. У раціоналізмі та природознавстві загалом існує обмежене розуміння людини та її здатностей» [11, с.4]. Але С.Головін показує особливості створення людини [5, с.77] і доводить, що «вона має шereg атрибутів, що відрізняють її від тварин і тому належать до духовної сфери» [5, с.69].

Тема «Креаційна та еволюційна модель світу» першою була заявлена у програмі дисципліни «Філософські проблеми біології». Фундаментальним підходом до вивчення теми є наукова праця Дебі та Річард Лоуренс про Божий Задум створення планети Земля і всього живого [10]. О. Штайн зауважує: «Тоді як наукові теорії про походження всесвіту, життя й людини користуються у наш час загальною повагою і багатьом здаються «доведеними фактами», варто уважно подивитися на методи, які застосовуються у природознавстві» [14, с.8].

У наступній темі «Гендерні проблеми і сімейна етика» розглядалося протиставлення понять «стать» і «гендер». Г.Кубі зауважує, що «є нове слово, яке слугує для відокремлення сексуальності від полярності чоловіка та жінки й полишає її на вільний розсуд індивіда: гендер. Мається на увазі «соціальна», довільно обрана «стать», на противагу до біологічної статі, яка означає статеву відмінність між чоловіком і жінкою» [7, с.28]. У біблійному наративі Адам був створений Богом першим і на генетичному рівні мав у гаметах хромосомний набір 22 X + Y. «Але Адамові помочі Він не знайшов, щоб подібна до нього була» [1, 1М.2:20]. І Господь з його ребра створив Єву, в якій усі гамети мали 23 X хромосоми. «І промовив Адам: Оце тепер вона кість від костей моїх, і тіло від тіла мого. Вона чоловіковою буде зватися, бо взята вона з чоловіка» [1, 1М.2:23]. Г.Кубі обурена позицією гендерних активістів, метою яких є «уневизначення статі» та «пливуча ідентичність». «Трансгендери» атакують «негнучкі норми двостатевості». Вони прагнуть, щоб з юридичного погляду визнавалася не біологічна, а довільно обрана стать, яку треба вказувати в офіційних документах» [7, с.45]. Вона також зауважує, що «усе це відбувається в ім'я ідеології, яка заперечує, що людина існує як чоловік і жінка, що ця полярність визначає її ідентичність і є умовою продовження людського роду (психічні і фізичні відхилення цього факту не змінюють). Ніколи досі не було такої ідеології, яка б прагнула знищити статеву ідентичність чоловіка і жінки та

зруйнувати будь-яке етичне нормування сексуальної поведінки. Ця ідеологія називається гендерний мейнстримінг»[8, с.25].

Тема «Теорія інформації» є також актуальною для предмету «Філософські проблеми біології». Люди постійно стикаються з різними формами інформації. Вона існує на п'яти рівнях себто статистики, синтаксису, семантики, прагматики та апобетики. У В.Гітта визначено інформацію як «прояв порядку на рівні пізнання» [4, с.74]. «До гріхопадіння Адам і Єва володіли абсолютним знанням. Обираючи добро або зло, людина знову почала шукати істину. Сучасна філософія теж займається пошуком істини» [2, с.62]. Але Христос пояснив ще Хомі: «Я дорога, і правда, і життя» [1, Ів.14:6]. Ісус є живим Словом – інформацією, яка з'явилася первинно. Отже: «Споконвіку було Слово, а Слово в Бога було, і Бог було Слово» [1, Ів.1:1].

Висновок

Працівники освітньої сфери несуть особливу відповідальність за майбутнє молодого покоління. Отже, конкурентноспроможний фахівець повинен стати взірцем професіонала, а також носієм високих громадянських, особистісних та духовних якостей. Їх збалансованість залежить від сформованості нового мислення. Педагоги, що є носіями християнського типу мислення, формують у здобувачів вищої освіти слушний світогляд на основі Божої моделі.

Бібліографія

1. Біблія або книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту. – Українське біблійне товариство. –2002. – 1296 с.
2. Антонєць, М. Впровадження програми розвитку духовності здобувачів вищої освіти / Марина Антонєць. Наукові записки національного університету «Острозька академія». – Серія «Психологія». –Острог: Вид-во національного університету «Острозька академія», 2016. – С.54-64.
3. Антонєць М.О. Формування нового мислення у студентської молоді // Марина Антонєць / Богословские размышления. – № 21.– 2018.– С. 238-250.
4. Гитт В. В начале была информация / Вернер Гитт.–Симферополь: ДИАЙПИ, 2008.
5. Головин С. Л. По образу и подобию / Сергей Головин.– Киев:Книгоноша, 2017.
6. Зінченко О.І. Рослинництво: Підручник / О.І.Зінченко, В.Н.Салатенко, М.А.Білоножко; За ред. / О.І.Зінченка.–К.: Аграрна освіта, 2001.- 591 с.
7. Кубі Г. Гендер: виклики та загрози / Габрієла Кубі.– Тернопіль: "Мандрівець», 2017.
8. Кубі Г. Глобальна сексуальна революція: руйнування свободи в ім'я свободи / Габрієла Кубі.– Тернопіль «Мандрівець», 2018.
9. Лазарев Ф.В. Философия: учебное пособие / Ф.В.Лазарев, М.К.Трифенова.– Симферополь:СОНАТ, 2003.–384 с.
10. Лоуренс Д. Божий Задум / Дебі Лоуренс, Річард Лоуренс.– Київ: Вид-во Інституту генези буття і всесвіту, 12 томів, 2017.

- 11.Савчин М.В. Здатності особистості / Мирослав Савчин.— Київ:ВЦ«Академія», 2016.
- 12.Хитра З. М. Проблема формування світоглядних орієнтирів сучасного вчителя початкової школи / Зоя Хитра // Професійна адаптація молодого вчителя в умовах змін ціннісної парадигми суспільства : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції.- К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – С. 93 - 96.
- 13.Черенков М.М. Накануне.Предчувствие Реформации / Михаил Черенков.— К.: ООО «Книгоноша», 2013.— 229 с.
- 14.Штайн А. Библейское учение о сотворении мира / Александр фон Штайн.— Симферополь: ДИАЙПИ, 2008.-224 с.
- 15.Comenius, John Amos, Pampaedia, III.10, 34.
- 16.Smith David, John Amos Comenius: A Visionary Reformer of Schools, 515 S 32nd Street Camp Hill, 2017.